

Uute raamatutega seenele

ERAST PARMAS TO

Kolm aastat ja kolm kuud tagasi ilmus Eesti Looduses soovituslugu sellest, millised raamatud seenele minnes tasku pista või kodus lauale ootama panna [1]. Tollal kartsin, et kirjastajad on pisut üle pakkunud ja raamatud võivad poes ostjaid igatsema jääda.

Kuid seene- ega muu looduse sõprade raamatuisu pole lahtumas, uusi teoseid on üle poole tosina juurde tulnud. Need kõik väärivad tutvustamist ja võimalust mööda ka ostmist. Sulgudes näidatud hind kehtis augustis Tartu raamatukauplustes, see võib mõistagi mujal ja hiljem pisut teistsugune olla.

Kõige väiksematele, sealhulgas esimest korda elus, koos emaga seenele minejatele on Epp Petrone kirjutanud suurepärase tarkuseivakestega lasteraamatu „Siis, kui seened veel rääkisid”, mille pildid on joonistanud Kamille Saabre (Petrone Print, 2009, 32 lk., 94–100 kr.). Just selline seeneraamat meil seni puudus, nagu ka pisut vanematele lastele määratu. Neile on Kirilille kirjastus andnud välja Stefan Casta koostatud ja rootsi keelest tõlgitud, hea looduse-tundja Bo Mossbergi illustreeritud „Sofi seeneraamatu” (2008, 48 lk., 82–85 kr.). Koos juba 2004 ilmunud Voitki raamatuga „Sõida seenele” on meil nüüd noorte seeneteadlaste juurdekasv tagatud.

Vähe kogunud seenelkäijate jaoks on Maalehe Raamatu sarjas välja antud Ain Raitviiru „Maalehe väike seeneraamat” 30 söögi- ja 28 mürgseene piltide ja kirjeldustega (2010, 144 lk., 99–100 kr.). Paraku on neis esitatu peaaegu täht-tähelt vastav sama autori ja sama väljaandja „Väikesele söögiseeneraamatule” (2006) ja „Väikesele mürgseeneraamatule” (2005). Kelleid neid pole, neil tasub uus taskuraamat küll ära osta.

Seen, kelle fotot veel üheski eestikeelses seeneraamatus pole: naba-timprarmik, *Hydnum umbellatum*.

Kahjuks on mürgseente hulgast välja jäetud üheksa liiki, nende seas paraku ka kuldmampel ja sooriisikas. Vähemalt ühel vanadest raamatutest oli toimetaja, uuel on ainult (uus) keeleteoimetaja. Nii polegi märgatud, et vajaduse korral seente juures märgitud mürgistustüübid tuleb lk. 136–143 kasutajal endal ära nummerdada. Üks tüüpidest (lk. 141) on ülearune: sedasorti mürgistuse tekitajad on teosest välja visatud, kihvtine tsüklopropüülglutamiin aga jäetud liigseks muutunud leheküljele lugejat kummitama.

Pisut nõudlikumale seenestajale tutvustab peaaegu 200 liiki Tea von Bonsdorffi ja Lasse Kosoneni soome keelest tõlgitud „Seened. Tunne. Korja. Hoidu” (Varrak, 2009, 208 lk., 197–199 kr.). Nagu põhjalas ikka, on

ka selles väärilist tähelepanu pööratud riisikatele ja pilvikutele. Suuruselt on raamat paras taskus kaasas kanda.

161 liiki on 2008. aastal Rootsis ilmunud ja nüüd eesti keelde tõlgitud Klas Jaederfeldti „Seenelise käsiraamatu” (Sinisukk, 2009, 192 lk., 236–239 kr.). Seal maal pole teatavasti kombeks nende meelest mürgiseid seeni kuputada ega süüa, seetõttu leidub selles ainult viis riisikaliiki, kuid üsna hulgaliselt pilvikuid. Ka neid, mis teistes meie seeneraamatutes puuduvad. Käsiraamatu teeb aga väärtuslikuks seente abil lõnga värvimise käsitus ja selleks kõige sobivamate seente tutvustus. Sümpaatne on seegi, et lõpus, just enne registrit, on toodud kõigi siis müügil olnud eestikeelsete seeneraamatute loetelu.

Eelmisest ülevaatest on kogemata välja jäänud varasem üpris õhuke